

LANDDISTRIKTPOLITIK I SPANIEN

Den gældende Lovgivning for Bæredygtig Udvikling i Landdistrikterne blev vedtaget 13. december 2007.

Det erklærede formål med loven er at sikre lige rettigheder for borgere i landdistrikter, hjælpe de udsatte områder med at stoppe affolkningen og imødegå den hastigt stigende gennemsnitsalder og maskulinisering af befolkningen for dermed at sikre den fortsatte økonomiske udvikling i landområderne.

Loven er samtidig udtryk for et ønske om at afkoble støtten til landdistrikterne fra landbrugsstøtten og udvide fokus for støtte til udkants- og ressourcetsvage områder for derved at komplementere de europæiske støtteordninger. Der er tale om en multisektoriell tilgang, hvor inddragelse i beslutningsprocesserne af aktører i lokalområderne og en effektiv og fornuftig brug af offentlige midler er i højsædet.

Loven opererer med en opdeling af landdistrikterne i tre kategorier:

- Landdistrikter, der skal genoplives/tilføres nyt liv (zonas rurales a revitalizar): isolerede områder med meget lav befolkningstæthed, stor afhængighed af jordbrugsaktivitet og lave indkomster;
- Mellemlanddistrikter (zonas rurales intermedias): områder uden for større byers indflydelsesområde med lav eller medium befolkningstæthed, varieret beskæftigelse inden for både primære, sekundære og tertiære erhverv og lave eller middel indkomster;
- Peri-urbane landdistrikter (zonas rurales periurbanas): Områder i umiddelbar nærhed af by- eller tætbefolkede områder, med voksende befolkningstal, overvægt af tertiære erhverv og middel eller høj indtægter.

Der eksisterer differentierede politikker for de forskellige områder. Der gives i loven højeste prioritet til landdistrikter, der skal genoplives/tilføres nyt liv, sammen med de områder, der er integrerede i Natura 2000-netværket, og små kommuner i mellem- og peri-urbane landdistrikter.

I Spanien er der i alt 219 landdistrikter. Der eksisterer ikke særskilte ordninger for øer. De Baleariske Øer er inddelt i tre landdistrikter (Mallorca, Menorca og Ibiza), som alle klassificeres som peri-urbane, mens De Kanariske Øer er inddelt i syv landdistrikter (La Gomera, La Palma, Tenerife, Lanzarote, Fuerteventura og Gran Canaria). Lanzarote kategoriseres her som peri-urbant område, mens de øvrige kanariske distrikter er mellemlanddistrikter.

Landdistrikterne udgør henved 90% af Spaniens samlede areal og huser omkring 25% af befolkningen. I alt 6.017 kommuner (74% af det samlede antal) og 20,6 mio.

hektarer (78% af den samlede brugbare landbrugsjord) klassificeres som bjerg- eller ressourcetsvage områder i henhold til EU-lovgivningen. For at modgå affolkning og undgå, at jorderne bliver forladt, modtager disse områder bl.a. EU-støtte gennem programmer som FEADER, PRODER og LEADER.

De Kanariske Øer er det eneste område i Spanien, der defineres som fjernområde i henhold til EU's regler og modtager som sådan landbrugsstøtte under POSEI-ordningen. Spansk lovgivning på området opererer ellers ikke med kategorierne fjernområde, (ultra)perifert område eller øer.

Det er de selvstyrende regioner, der har kompetencen til at afgrænse landdistrikterne inden for eget område i henhold til loven fra 2007 og de generelle retningslinjer i Programmet for Bæredygtig Udvikling i Landdistrikter 2010-2014.

PDRS-programmet, der blev vedtaget 4. juni 2010, konkretiserer og iværksætter lovgivningen på basis af en analyse af de særlige behov i de forskellige spanske landdistrikter. Det opregner fire overordnede strategiske linjer for arbejdet:

- 1) Økonomisk aktivitet og beskæftigelse: Hjælpe med at diversificere den økonomiske aktivitet i landdistrikterne og skabe jobs i forskellige sektorer.
- 2) Infrastruktur: Give landdistrikterne den nødvendige infrastruktur, især inden for transport, energi, vand og telekommunikation.
- 3) Sociale ydelser og velfærd: Sørge for, at beboerne i landdistrikterne har adgang til kvalitetsydelser, med fokus på beboere med specifikke behov såsom ældre og handicappede samt på temaer som lige adgang til uddannelse og bolig.
- 4) Miljø: Bevare naturarven og biodiversiteten gennem særlig indsats i landområder.

PDRS inkluderer 102 forskellige typer tiltag, hvoraf 49 hører under de statslige kompetencer, mens de resterende 53 hører under de selvstyrende regioners kompetencer. Førstnævnte finansieres 100% af staten, mens de regionale handlinger samfinansieres ligeligt af Staten og regionerne.

Der blev oprindeligt budgetteret med 1810 mia. euro til gennemførelse af programmet i perioden 2010-2014. Den aktuelle økonomiske situation i Spanien har dog betydet, at beløbet siden er blevet beskåret betragteligt. Der hersker pt. stor usikkerhed om, hvorvidt programmet vil kunne fortsætte som planlagt perioden ud.

Hver region har skullet udarbejde en områdeplan for, hvordan loven skulle implementeres i det pågældende område, som efterfølgende har skullet godkendes af Staten. Indtil videre har kun 2 af de 17 regioner (Rioja og Galicien) underskrevet samarbejdsaftaler med Staten på den baggrund. De øvrige regioner er enten stadig i

gang med eller har færdiggjort deres områdeplan, men afventer underskrivelsen af aftalen på grund af en igangværende revisionsproces.

Der har angiveligt været stor interesse fra regionernes side for at få færdigforhandlet aftaler med staten, men programmet har ikke haft den ønskede succes af forskellige årsager: kompleksiteten i områdeplanerne har forlænget arbejdsprocessen; der har manglet koordinering mellem forskellige kompetente afdelinger i regionerne; de relevante ministerier har ikke vist den fornødne interesse for at sætte de statslige initiativer i gang; forskellige arbejdsgange og -rytmer i de forskellige regioner; den økonomiske situation og den aktuelle reformproces har ændret budgetrammerne; og Finansministeriet har stillet større krav end ventet til aftalerne mellem Staten og regionerne, da de har betydning for overholdelsen af underskudsmålene.

For at fremme gennemførelsen af lovgivningen vedtog regeringen ligeledes i 2010 to parallelle initiativer: Programmet for Rurale Netværk og Programmet for Naturveje. Førstnævnte har til formål at skabe alliancer mellem institutioner, sikre vidensdeling og styrke lokale institutioner og organisationer. Programmet for Naturveje skal genoplive og styrke traditionelle færdselsårer som et led i udviklingen af landdistrikter.

Loven for Bæredygtig Udvikling i Landdistrikter er p.t. under revision og de gældende støtteordninger er sat på hold, indtil en ny lovgivning er på plads. Minister for Landbrug, Fødevarer og Miljø Miguel Arias Cañete, der har kompetencen for formuleringen og iværksættelsen af nationale politikker på området, udtalte i oktober 2012, at regeringen ønsker at ændre loven for at gøre den mere operativ, praktisk og anvendelig i alle regioner. Der er fortsat ikke sat nogen tidsplan for disse ændringer, og de fremtidige linjer er endnu ikke kendt.

*

Til implementering af EU-lovgivningen på området vedtog Spanien i november 2007 sin Nationale 7-Årsstrategi for Landdistriktudvikling (2007-2013). Den skaber en ramme for de forskellige regionale Programmer for Landdistriktudvikling, vedtaget i løbet af 2008, der konkretiserer handlingsplanerne i henhold til de lokale realiteter. Et af kernepunkterne i rammen er ligestilling mellem kønnene.

*

LANDDISTRIKTUDVIKLING PÅ BALEARERNE/MENORCA

Det gældende regionale Program for Landdistriktudvikling (2007-2013) for de Baleariske Øer, vedtaget i 2008, har til formål at skabe:

- 1) Flexibilitet i systemet, så det kan tilpasses de løbende forandringer i landområderne.

- 2) Et socialt sigte, der kan forbedre levevilkårene og lige muligheder for befolkningen i landdistrikterne.
- 3) Et økologisk sigte, der sikrer, at nye bæredygtige produktionsmetoder.
- 4) Et system, der er tilpasset realiteterne på de forskellige øer i øgruppen – tager højde for de forskellige grader af isolation og urbanisering.

Det udmønter sig i følgende prioriteter, efter anbefaling fra EU:

- a) Øget konkurrenceevne i landbrugs- og skovbrugssektoren gennem modernisering og forbedring af kvaliteten af landbrugsprodukterne. Forbedring af uddannelsesniveaut i landbruget og øget integration af unge landbrugere for at sænke gennemsnitsalderen i sektoren.
- b) Forbedring af miljøet gennem bæredygtige dyrknings- og skovbrugsmetoder.
- c) Forøgelse af livskvaliteten i landdistrikterne og øget diversificering af deres økonomi. Støtte til ikke-landbrugsaktiviteter, også ikke-produktive, og til oprettelse og udvikling af virksomheder. Garanti for basale ydelser til landbefolkningerne.
- d) Videreudvikling af Leader+. Særlig udvikling af lokale strategier og samarbejdsprojekter.

Menorca udgør med sine 695,7 km² 14% af det samlede areal på de Baleariske Øer. 2,6% af arealet på øen udgøres af beskyttede områder, herunder parken Albufera des Grau. Menorca, der defineres som ét landdistrikt, i henhold til Loven om Bæredygtig Udvikling i Landdistrikter, inddeles i 5 landområder (herunder kommunen Ciutadella med 150 indbyggere per km²) og 3 byområder. Den samlede befolkningstæthed på øen er 130 indb/km² og 15,7% af befolkningen bor i landområderne.

Balearerne modtog i 2012 et samlet beløb fra FEAGA- og FEADER-fondene på 39,1 mio. Euro, fordelt på 7.688 støttemodtagere.

*

LANDDISTRIKTUDVIKLING I LA RIOJA

La Rioja er én af kun to regioner, der har underskrevet en aftale med Staten i henhold til PDRS-programmet. Aftalen, der løber 2011-2015, blev underskrevet i december 2011 og dækker tre områder i regionen: Najerilla, Rioja Baja og Cameros. Aftalen har et samlet budget på 26,2 mio. Euro, halvdelen finansieret af regionen, den anden af staten. Den indeholder 52 forskellige tiltag, der skal forbedre den socioøkonomiske situation og livskvaliteten i 90 mindre byer med en samlet befolkning på 22.850.

Det gældende regionale Program for Landdistriktudvikling (2007-2013) for La Rioja, vedtaget i 2008, har defineret tre særlige fokusområder:

- 1) **Udvikling af landbrugs- og fødevarersektorerne**
  - Landbrugssektoren udgjorde i 2007 9% af økonomien i La Rioja, mod 4% af den nationale økonomi. Indsats for at begrænse store forbrug af intensive vandingsmetoder med omfattende spild. Kun 6% større landbrug og mange mindre familieejede, hvilket forsinker modernisering og øget anvendelse af teknologi. Samtidig mange forskellige afgrøder, ofte i små mængder.
  - Fødevarersektoren udgjorde i 2007 43,7% af de samlede indtægter fra industri i La Rioja. Stadig domineret af mindre familieejede virksomheder. Vinproduktion udgør den største del, efterfulgt af frugt- og grøntkonserves samt kødproduktion.
- 2) **Miljø i landdistrikterne**
  - Generelt situation over gennemsnittet i Spanien, men fokus på udslip af CO₂ og NH₃, vand, affaldsbehandling og biodiversitet.
- 3) **Økonomi og befolkning i landområderne**
  - La Rioja er en af de rigeste regioner i Spanien og ligger over EU-gennemsnittet, men fordelingen er skæv inden for regionen.
  - Lav befolkningstæthed i landområderne. Næsten halvdelen af regionens befolkning bor i hovedstaden Logroño og 86% af befolkningen bor i de 12 største byområder. Lave fødselstal i landområderne, 4,4/1000 mod 10/1000 i regionen som sådan. Aldrende befolkning, gennemsnitsalderen i regionen er 41,5 år, hvilket er tre år mere end det nationale gennemsnit. Behovet for arbejdskraft i landområderne er dækket ved indvandrere fra andre lande, der i 2007 udgjorde 10,3% af den samlede befolkning. Tallet er vokset under krisen til at udgøre 13,7% ved indgangen til 2013. Arbejdsløsheden i regionen har generelt ligget væsentlig under landsgennemsnittet, men er i dag på 20,73%, hvilket er rekord for regionen.

Landdistrikterne i La Rioja karakteriseres som mellemlanddistrikter (NUTS 2) med mellem 15 og 50% af befolkningen i landområder. Landdistrikterne udgør 91,1% af territoriet. Man skelner i La Rioja mellem to forskellige slags landdistrikter: Dalene, hvor der er større økonomisk og social aktivitet, og bjergområderne, hvor der er begrænset aktivitet.

La Rioja modtog i 2012 et samlet beløb fra FEAGA- og FEADER-fondene på 64,5 mio. Euro, fordelt på 8.711 støttemodtagere.